

сферах, в яких Україна володіє науково-дослідним та кадровим потенціалом, а саме - електроніка, електротехніка, приладобудування, авіаційна промисловість та фармацевтика.

ДЖЕРЕЛА

1. Гладій І. Й. Трансформація механізмів розвитку економічного простору ЄС // Економічний простір. — Донецьк, 2009. — №1. — С. 15–24.
2. Грушко О. О. Зовнішня торгівля та її вплив на економіку України // Науковий вісник. — Чернівці, 2008. — Вип. 1, ч. 2 (10): Економічні науки. — С.239–247
3. Еврокомиссия понизила прогноз ВВП еврозоны на 2009 год [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.belta.by/ru/news/cis_balt?id=365497
4. Зовнішня торгівля України в 2008 році: [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
5. Кун А.Ю. Внешнеэкономическая деятельность: Украина-Китай: [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.bufes.iatp.org.ua
6. Макогон Ю., Черниченко Г., Смірнов О. Зовнішні економічні зв'язки України та Росії: інвестиційно-екологічний аспект //Економіка України, №4. – 2008. – С. 78 – 83.
7. МВФ снизил прогноз ВВП стран СНГ: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://news.finance.ua/ru>
8. Пугач Н. Ю. Зовнішня торгівля: проблеми її розвитку // Управління розвитком. — Харків, 2008. — № 4. — С. 15–16.
9. Соціально-економічне становище України за січень–лютий 2010 року: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/druk/soc_ek/publ_u.html
10. Euro area GDP down by 2.5% and EU27 GDP down by 2.4%: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
11. Quarterly Update: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://siteresources.worldbank.org/INTCHINA/Resources>

Новикова М.В., к.е.н., доцент
Сушло Т.В., студентка
Національний авіаційний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ “ЕКОНОМІЧНИХ БУЛЬБАШОК”: У КРИЗОВИХ УМОВАХ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Актуальність проблеми та її зв'язок з важливими науково-практичними завданнями: В сучасних умовах кризової ситуації розгляд теми “економічної бульбашки” є актуальною, як приклад розглянуто ринок золота, який

взаємопов'язаний (зворотній зв'язок) з ціною долара, отже, золото може вплинути на розвиток або ж спад кризи і так само всі наслідки кризи можна прослідити на ринку золота. Глобальна фінансова криза створила нові “економічні бульбашки” на світових ринках, які потребують аналізу та прогнозування подальших тенденцій розвитку світових ринків та світового господарства в цілому.

Аналіз останніх наукових досліджень з досліджуваної проблеми та визначення питань, що не вирішені. Теоретичні аспекти дослідження “економічних бульбашок” викладено в працях Бланшара, Ватсона, Гамильтона, Сигеля, Лукаса, Гуркайтана та ін. економістів. Відображення загроз “економічної бульбашки” на світовому ринку золота всебічно розглянуто Ніком Браном, аналітиком інвестиційного ринку, Деном Смітом, аналітиком ринку металів. Детально розглянуто вплив процесу економічної бульбашки на ринок золота та тенденції розвитку за сучасних умов. Аналіз експертів щодо зростання цін на золото за поточний період вбачається, як тенденція небезпеки для світового господарства, що потребує дослідження та формування механізмів для стабілізації фінансового ринку.

Мета роботи. Метою статті є визначення та обґрунтування теоретичних та практичних аспектів у зв'язку зі змінами, що відбуваються, виникає ряд запитань: яким стане світ після другої «Великої депресії»; що станеться з головною світовою валютою – долларом США та ринком золота, як це відобразиться у світовому господарстві.

Викладення основного матеріалу дослідження з науковим авторським обґрунтуванням отриманих результатів: “Економічна бульбашка” (іноді називається «спекулятивною бульбашкою», «ринковою бульбашкою», «цінковою бульбашкою», «фінансовою бульбашкою») - це торгівля великими обсягами товару за цінами, що істотно відрізняються від справжніх цін. Як правило, ситуація характеризується ажіотажним попитом на певний товар, в результаті чого ціна на нього значно зростає, що, у свою чергу, викликає подальше зростання попиту. [2].

Розгадка причин виникнення “бульбашок” і етапів їх розвитку залишається міцним горішком для економічної теорії. Існують гіпотези, що виникнення “економічних бульбашок” - це наслідок невизначеності справжньої вартості, результат спекуляцій або випадок обмеженої раціональності. Зовсім недавно була висловлена гіпотеза, що “бульбашки” в кінцевому рахунку виникають в результаті цінової змови або інституціоналізації ринку капіталу (зростання частки корпоративних інвесторів). “Бульбашки”, як правило, виявляються тільки пост-фактум, після раптового падіння цін. Таке падіння відомо як “схлопування бульбашки”. І зростання, і “схлопування бульбашки” є прикладами регулювання з позитивним зворотним зв'язком, на відміну від регулювання з негативним зворотним зв'язком, який повинен визначати рівноважну ціну в разі нормальних ринкових умов. Ціни в “економічній бульбашці” часто ведуть себе хаотично і не можуть бути визначені виключно зі співвідношення попиту та пропозиції. Популярна серед дилетантів, але нещодавно дискредитована емпіричними дослідженнями, “Теорія більшого

дурня” пояснює розвиток “бульбашки” поведінкою незмінно оптимістичних учасників ринку (“дурнів”), які купують переоцінені активи, сподіваючись продати їх іншим жадібним спекулянтам (“великим дурням”) за більшою ціною. У відповідності з цим поясненням, “бульбашки” ростуть, поки учасники ринку можуть знаходити жадібних спекулянтів, щоб перепродати їм переоцінені активи і лопаються, коли “великий дурень” стає “найбільшим дурнем”, який заплатив найвищу ціну за актив, і вже не може знайти, кому б його продати [1].

“Економічні бульбашки” в цілому вважаються шкідливими для економіки, оскільки призводять до неоптимального розподілу і витрат ресурсів. Крім того, обвал, зазвичай наступний за “економічною бульбашкою”, може знищити величезну кількість капіталу і викликати тривалий спад в економіці. Тривалий період безризикових прибутків може просто продовжити період спаду, як це мало місце бути для значної частини світу під час “Великої Депресії” в 30-х рр. ХХ ст. і в 90-х рр. ХХ ст. в Японії, під час буму нерухомості. Наслідки “схлопування бульбашки” можуть не тільки спустошити національну економіку, а й відгукнутися за її межами.

Прикладом сучасної “економічної бульбашки” є ситуація, яка склалася на ринку золота. Проаналізувавши тенденцію ринку за останні кілька років, спостерігається дуже цікава картина: золото продається за завищеними цінами, що істотно відрізняються від справедливої ціни. Оскільки ціна на золото значно зросла, існує ажіотажний попит, втім це і стимулює зростання ціни. Але дивує не зростання ціни, а те за який період ціна досягла піку. Буквально за 4 роки ціна підвищилася більш ніж на 65 тис. пунктів. Тим самим утворивши «ринкову бульбашку», яка або лопне зараз, або ж вона ще не досягла свого піку і ціна на золото буде рости. Це залежить звичайно ж від долара. Але питання про стан долара і економіки США найближчим часом залишається відкритим. Американські експерти з оптимізмом оцінюють перспективи відновлення економіки. Аналітики вважають, що економічна криза “поступово втрачає свою силу”. В американській економіці намітилися тенденції до одужання, проте відновлення потребує часу і терпіння. За словами американського лідера, його адміністрація розробила складну стратегію боротьби з кризою, яка має на меті дії “по всіх фронтах”. Цей план передбачає створення робочих місць, допомогу сумлінним кредиторам, відродження кредитування та створення умов для зростання економіки в довгостроковій перспективі. Утім ще на початку цього літа суперечливі тенденції в економіці США вселили надію, що рецесії залишилося недовго панувати в економіці. Надихають деякі ознаки її відновлення, хоча були побоювання можливості нового витка фінансової кризи. Американці явно адаптувалися до кризи. Потихеньку почали розморожувати кредитні ринки. Незважаючи на зростання безробіття (на сьогодні воно уже становить 9,7%) і все ще туманні перспективи економіки, вони почали демонструвати споживчий оптимізм, поступово нарощуючи свої витрати (плюс 2,2% за квартал). Слідом почали поступово порожніти запаси товарів на складах компаній. Повільно почав оживати ринок нерухомості. Поки не дуже стійкі тенденції були зведені в ранг хай маленької, але перемоги над кризою [3].

З оптимізмом аналітики припускали, що рецесія може закінчитися вже у III кварталі 2009 року, тому що передбачалося скромне зростання ВВП на 0,4%, а стійке зростання економіка продемонструє в другій половині 2010 року. Але на шляху відновлення можуть виявитися підводні камені у вигляді ще одного витка фінансової кризи. Але зрозуміти причини такого оптимізму вельми складно. Безробіття продовжує рости, машинобудування стагнує, попит, у тому числі на нерухомість, продовжує падати. Негативні дані по ринку праці, робочі місця скорочувалися більш ніж по 500 тисяч щомісяця; триває зниження на ринку житла (падіння цін на 18.7% у березні, скорочення за новими будівництва на 10.5% у квітні) - це те, як йдуть справи в економіці США насправді. Божевільний зліт індексу довіри споживачів (з 39.2 до 54.9 - максимальна зміна за 6 років!) – це те, як оцінює перспективи американське населення [3]. Протокол засідання Федеральної резервної системи (ФРС) показав, що ФРС може викупити ще більше активів з метою підтримки економіки. Також Федеральний Резерв переглянув прогноз по ВВП на поточний рік у бік зниження до -1.3% -2%. Перегляд прогнозу по ВВП найбільшої економіки світу в бік пониження поставив під питання спекуляції щодо проходження піку кризи, знизивши тим самим схильність інвесторів до ризику. Ймовірно, підставою оптимізму є грошові вливання ФРС США у фінансову систему, а також зростання фондових індексів після досягнення ними історичних мінімумів. Прикладом є індекс випереджальних економічних індикаторів США, що розраховується дослідницькою організацією Conference Board. У травні індекс виріс другий місяць поспіль на 1,2% [3]. У розрахунок індексу входять такі показники як середня робочий тиждень, первинні звернення за допомогою з безробіття, замовлення на споживчі товари, дозволу на будівництво нових будинків, вартість акцій, очікування споживачів.

Але ці фактори мають кон'юнктурний характер і навряд чи можуть скласти базис для довгострокового відновлення економіки. Тому фундаментальний стан ринку можна охарактеризувати як невизначений. З одного боку надм'яка монетарна політика США та пов'язані з нею ризики, величезний борг і бюджетний дефіцит, а також відсутність позитивної динаміки в Єврозоні, з іншого - "рожеве пожвавлення" викликане цими самими легкими грошима і підкріпленим зростанням акцій, який у свою чергу, цим же пожвавленням і викликаний. Виходить така "бульбашка оптимізму".

Влітку 2009 року спостерігалось дивне явище - долар зміцнювався після опублікування низьких макроекономічних показників. Так може статися і зараз, але якщо після наступного виходу Бежевої книги апетит до ризику зросте, це послабить долар і допоможе золоту.

На сьогоднішній день золото зростає завдяки ослабленню долара. Крім технічних факторів, які вплинули на ціну золота, також варто зазначити й такі фактори як стабілізація фізичного попиту в Азії, де покупці починають звикати до більш високих цін і чекають їх подальшого зростання, відзначають аналітики. Як тільки ціна впала нижче 930 – 935 дол. США, починається зростання покупок в Азії, що надає підтримку золоту, зростання пропозиції золотого брухту і попиту з боку ювелірів. Попит з боку ювелірів стабілізувався,

частково завдяки очікуванням подальшого зростання ціни. Покупці на фізичному ринку звикають до підвищення цін і користуються будь-яким спадом як можливістю для покупок, поведінка долара робить великий вплив на ціну золота.

Джейсон Хамлін вважає, що краще застрахувати себе від майбутньої інфляції вкладаючи в золото і срібло, які мають зворотний зв'язок з долларом. Коли доллар іде вниз, золото і срібло ростуть. Для захисту від зниження курсу долара, необхідно обмежити кількість доларів США і доларові активи папери (акції / облігації / ін.). Ерік Хоммелберг вважає, що ціна золота - максимальна за весь час. У 2009 р. з'явилося повідомлення в британській "The Independent" про те, що країни Перської затоки, а також Росія, Китай, Японія та Франція нібито приймають участь у переговорах про заміну долара при розрахунку за нафту, схоже, що це стало каталізатором для повального втечі інвесторів з американської валюти [5]. На тлі глобального обвалу долара інвестори поспішили піти на ринок золота. Аналітики представляють три сценарії зростання вартості золота в 2010 році [1].

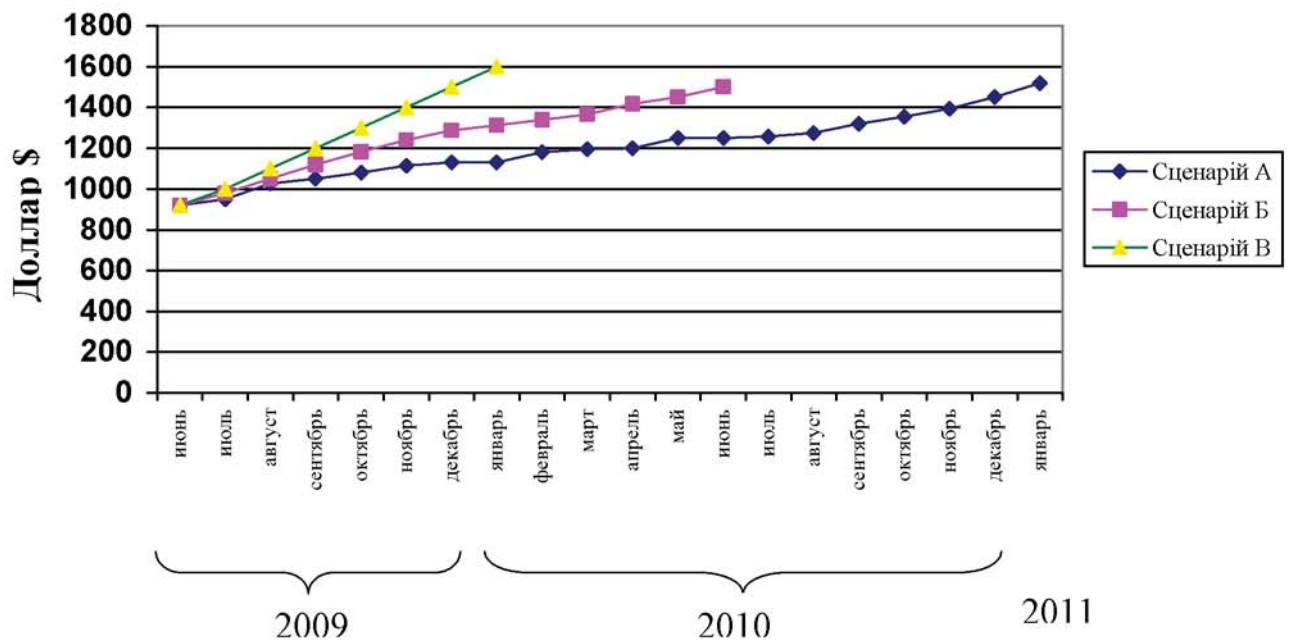

Рис.1. Прогнозні дані ціни золота

Висновки. Зростання вартості золота спричиняє стрибок цін та може спричинити нову фінансову бульбашку, що спричинить ризики для глобального господарства. Адже великий приплив інвестицій в нього пригнічує основний принцип ринку: з підняттям ціни спадає попит, в цій ситуації всі кошти спрямовані на один актив. Інвестори купують жовтий метал на фоні інфляційних побоювань щодо долара. Економічні прогнозні оцінки експертів відображають подальше зростання його вартості як мінімум протягом року, вартість буде більше ніж 1100 доларів за унцію, а уповільнення зростання цін на жовтий метал може привести позитивний приріст в економіці США, а відтак і зміцнення долара.

Список використаних джерел:

1. <http://www.abird.ru/articles/gold>

2. <http://srubidom.com/viewtopic.php?f=22&t=275>
3. <http://www.teletrade.ru/analytics/calendar>
4. <http://www.expert.ru/printissues/d/2009/05/dragmetally/>
5. <http://www.nr2.ru/moskow/247176.html>
6. <http://www.akmos.ru/analytics/publications/>
7. <http://forum.rts.ru/viewtopic.asp?t=13891>

Панікар Г.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу ІМВ НАУ

ПОСИЛЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі глобалізації та розвитку світогосподарських зв'язків значно зростає необхідність в об'єднанні ресурсів приватних компаній і держави для забезпечення конкурентоспособності країни на макрорівні. Останнім часом дана тенденція до посилення взаємодії між державними структурами та приватними капіталами проявляється все чіткіше.

Тривалий час в Європі йшла боротьба між прихильниками "усього державного" і "усього приватного". Протиставлення "державного" і "приватного" секторів економіки було в більшості західних країн дуже помітним, для кожного з них існувала своя галузь права й законодавства. Проте, поступово відбулося переосмислення ролі держави та приватних компаній у процесах розвитку суспільства. В 1980-х рр. у Німеччині розпочалася дискусія щодо проблеми роздержавлення й приватизації й одночасне наповнення змістом державно- приватного партнерства [6, 5]. На Заході інтерес до державно-приватного партнерства поступово підвищувався по мірі ускладнення і подорожчання суспільних завдань. Державні органи для виконання своїх функцій почали відчувати всі більшу потребу у використанні знань і методів керування, накопичених у приватному секторі та в залученні ресурсів приватного сектора для виконання ряду завдань, які традиційно відносяться до функцій влади.

Починаючи з 80-х років спостерігається істотне збільшення партнерських проектів між державою та приватними компаніями, що стало результатом однакового для більшості країн переплетення умов і передумов. Сюди, на нашу думку, можна, зокрема, віднести:

По-перше, зміна у структурі економіки, насамперед частки сектора послуг призвела до невідповідності рівня розвитку галузей виробничої й соціальної інфраструктури сучасним потребам економіки й суспільства.

У постіндустріальних економіках з їхньою високою продуктивністю праці застарілі комунальні системи й інженерні спорудження водо-, тепло-, газо-, електропостачання, каналізації загрожують аваріями й техногенними